

Koloraturer och kadenser i belcanto och Wienklassicism.

*En undersökande studie i hur man sjunger koloraturer
när man inte är en koloratorsopran.*

Skriven av Mathilde Hylander

Institution: Stockholms Konstnärliga Högskola, Institutionen för Opera

Utbildningsnivå: Kandidatexamen

Hp: Arbetet motsvarar 3 hp

Program: Kandidatprogrammet i Opera

Termin: VT- 2026

Handledare: Catharina Backman Kaarle

Kursansvarig: Patrik Sörling

Examinator: Christine Morgan

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Problemformulering.....	3
Syfte.....	3
Metod och process.....	4
Infallsvinklar och egen reflektion.....	5
Lisette Oropesa.....	5
Intervju med Fredrik Zetterström.....	6
Kartläggning av	
koloratur.....	7
Sammanfattning.....	8
Slutsats.....	9

Inledning:

Koloraturer. Älskade och hatade. En rad av toner som ska sjungas mycket snabbt, virtuost och med en utsökt tydlighet. Natalie Dessay har beskrivit koloratursopranens repertoar som ”pyroteknikens repertoar” (Parr, Sean M. 2021) något som jag tycker stämmer väldigt bra in.

”Coloratura is one of the most enduring of singing styles. Melismatic singing, ornamentation, and improvisation are hallmarks of vocal virtuosity cross-culturally.” (Parr, Sean M. 2021)

Koloratur är alltså något som vi ser som mycket virtuost över alla kulturer. Det är imponerande och visar på en stor skicklighet (Parr, Sean M. 2021). Detta menar jag medför en del höga förväntningar på en sångare som ska sjunga koloratur – och som kanske också medför en helt precis nervositet hos sångaren som ska utföra den.

Min hatkärlek till koloratur och kadenser kom ganska direkt när jag började studera sång. Det finns en otrolig fascination när det faktiskt går – när den blir rafflande snabb och varje ton är tydlig. Men det finns också en skräckslagen känsla när detta inte inträffar. När de utmejslande tonerna helt plötsligt blir en blöt sörja. Man backar och blir försiktig – något som absolut inte gynnar fortsättningen på arian eller på själva koloraturen/kadensen.

Jag vill rikta in mig särskilt på koloratur i repertoar som wienklassicism och belcanto då dessa repertoarval är mest relevanta för mig. Jag tycker ofta att strukturen i belcantorepertoar gynnar min snabbhet och rörlighet i koloraturer och kadenser. Är detta på grund av faktiskt röstfack – eller finns det andra anledningar?

Problemformulering:

Varför kan vissa sjunga snabbt och rörligt och för vissa går det inte alls? Röstfack? Brist på övning? Hur har man kvar ”bett ” och timbre i rösten medans man gör koloraturer?

Jag vill undersöka HUR man sjunger koloratur. Går det att öva upp? Eller är det något som man har en fallenhet för från början?

Syfte

Att försöka kartlägga hur jag går tillväga när jag instuderar och sedan framför koloraturer, för att ge mig själv och kanske andra mer säkerhet och en känsla av trygghet i processen. Jag vill också fördjupa förståelsen och undersöka balansen mellan teknisk precision och konstnärligt uttryck.

Jag tror att mitt djupdykande i detta ämne kommer ge mig en stor säkerhet i min framtida roll i mitt röstfack. Jag befinner mig just nu någonstans i mitten av lätt lyrisk till lyrisk-koloratursopran. Då måste man kunna sjunga koloratur – något som jag inte alltid känt och känner mig bekväm i.

Metod och process

Jag kommer använda mig av Norinas recitativ och aria "Quel guardo il cavaliere... So anch'io la virtù magica" som fallstudie. Arian är ur operan Don Pasquale skriven av Gaetano Donizetti. Arian innehåller många långa linjer blandat med snabba och exakta partier. Den innehåller också ett högt Db - som kommer ur en uppåtgående skala som jag också behöver jobba tekniskt med för att klara av.

Denna repertoar faller innanför ramen som belcanto och precis det område jag vill undersöka. Belcanto betyder rakt översatt från italienska "vacker sång". Termen myntades i mitten av 1800-talet, men har sina rötter i den italienska sångstilen i det föregående århundradet. Det huvudsakliga i belcanto handlar om en god andningsteknik och en jämnt spinnande ton utan registerskarvar (Nationalencyklopedin, U.Å). Enligt Nationalencyklopedin innehåller belcanto också förmågan att utföra skalor och löpningar utan aspiration och "H". Det är mycket intressant då det är just detta jag undersöker.

Norina är också en del av min examensproduktion och är därför relevant. Jag ska lära mig arian med olika infallsvinklar i min instuderingsprocess och se vad resultatet blir. Jag ska ta fram dessa olika infallsvinklar genom:

- Intervju med Fredrik Zetterström.
- Lisette Oropesas övningar från denna video [\(13\) Q&A Part 1 - Singing Technique - YouTube](#)

Jag ska föra en loggbok och ljuddagbok över min övningsprocess där frågorna jag ska ställa mig själv är följande:

- Känns det lättare med koloraturen efter denna övning? Utgå ifrån din egen känsla.
- Låter det friare och mer exakt efter denna övning? Utgå ifrån din ljuddagbok och lyssna med hörlurar.
- Blir du trött på något sätt i rösten efter denna övning? Utgå ifrån din egen känsla.
- Medför detta någon typ av karaktär till koloraturen? Utgå ifrån din ljuddagbok och lyssna med hörlurar.

Infallsvinklar och egen reflektion

Lisette Oropesa - Lyrisk koloratursopran

Lisette Oropesa är en amerikansk-kubansk lyrisk koloratursopran. Hon är född i New Orleans, Louisiana och det var också här hon började sin framtid som musiker på Louisiana State University. Efter att hon vann The Mets Opera National Council Auditions började hon studera vid Lindemann young Artist Development Program vid The Met i New York. Hon har under sin karriär sjungit roller som Manon Lescaut i *Manon* av J. Massenet, Violetta Valery i *La Traviata* av G. Verdi, Nannetta i *Falstaff* av G. Verdi, Gretel i *Hansel und Gretel* av E. Humperdinck, Gilda i *Rigoletto* av G. Verdi, Susanna i *Le Nozze di Figaro* av W.A. Mozart och Lucia i *Lucia di Lammermoor* av G. Donizetti. Oropesa är känd för sina levande gestaltningar och har nått internationellt erkännande för sin sömlösa vokala teknik, uttrycksfulla musikalitet, språkliga fallenhet och stilistiska integritet.

Lisette Oropesa förklarar kortfattat sitt synsätt på koloratur som följande:

“När du försöker sjunga passager med koloratur är mitt tips att du inte ska aspirera. Det är väldigt lätt att komma in i vanan av att använda ett “ha-ha-ha” på varje not när det ska gå snabbt. “Ha-ha-ha” tekniken kan vara ett bra sätt att börja instuderingen av koloraturer när du rent muskulärt försöker lära dig intonation och tonhöjd. Men så småningom kommer detta “ha” eventuellt kunna skada dig.”

Oropesa menar att med denna “ha-ha-ha” teknik så slösar man onödigt mycket med luften. Dessutom skapar den tekniken spänningar i struphuvudet - då stämbanden slås mot varandra på varje luftstöt. Vidare får man inte heller ett jämnt luftflöde - vilket är något man strävar efter inom operatisk sångteknik.

Dock betonar Oropesa att det kan finnas situationer där man måste använda denna teknik. Exempelvis om man är i ett stort operahus måste man möjligen artikulera “ha-ha-ha” på varje ton för att akustiken inte ska svälja hela koloraturen. Eller om man ska sjunga en koloratur som upprepar samma toner. Exempel på bilden nedanför.

Det finns många olika skolor, tekniker och ideal kring hur man ska sjunga koloratur. Vissa menar att “ha-ha-ha” ljudet i en koloratur är snyggare och att man därför bör utföra en koloratur på detta vis.

Slutligen menar alltså Oropesa att man ska sjunga koloratur med legato. Alltså i en följd med jämnt luftflöde - utan hårda luftstötter.

Nedan är en övning hon visar i videon. Man kan göra denna under sin uppsjungning när man övar sina skalor för att öva på legato-koloratur. Börja med att göra den långsamt och snabba sedan upp den - med hjälp av en metronom (Lisette Oropesa. 2019).

Intervju med Fredrik Zetterström

Jag inleder intervjun med att säga att jag ska undersöka hur man sjunger koloraturer - när man inte definierar sig som en koloratorsopran. Zetterström inleder med att säga att han är av den absoluta övertygelsen om att man är mer eller mindre lämpad för koloraturer. För att kunna sjunga riktigt svår Mozart-koloratur måste man ha en naturlig fallenhet för det. Det är ingenting man "lär" sig och det är ingenting man lär ut. Zetterström tar upp ett exempel från sin egen sånglärare Birgit Stenberg. Hon hade även en elev vid namn Kristina Hammarström. Kristina Hammarström är idag en av världens bästa koloratorsopran (mezzo) enligt Zetterström. Zetterström frågade Birgit en lektion om hon hade lärt Kristina koloratur. Då svarade Birgit Stenberg: Nej, nej, det har hon haft från början. Och det är ofta man får höra det från koloratorsopraners pedagoger. Birgit Stenberg menade också att det bara fanns ett sätt att lära sig koloraturer - och det är att börja långsamt och sedan göra det snabbare och snabbare. Något som Zetterström också nämner är ett projekt på skolan där jag sjöng Juliettes aria "Je veux vivre" ur Romeo och Julia av C.Gounod som också kan klassas som en typ av koloraturaria. Den funkade riktigt bra för mig. Det är en helt annan typ av koloratur. Juvelarian (Marguerite ur Faust av C.Gounod) ingår också i samma fack. Det kallas fransk koloratur, med kompositörer som: C.Gounod, D.F.E. Auber, A.Grétry. Den ligger annorlunda än den italienska koloraturen, säger Zetterström.

Under samtalets gång börjar jag fundera lite över: vad är det egentligen jag har svårt för? Fredrik menar också att jag inte blivit tillräckligt utsatt för koloratur och föreslår att jag borde lära mig någon Händel-aria - exempelvis Cleopatras Piangeró eller ur Händels Messias "Rejoice". Han nämner också Camilla Tilling som en liknande rösttyp för mig. Sophie ur Rosenkavaljeren av R. Strauss är också en roll jag borde kolla på.

Sista sopransolot i Haydns Stabat Mater kommer också upp under intervjun. Detta är ett väldigt bra exempel på något som jag trodde var omöjligt för mig - men som idag faktiskt är möjligt att göra på konsert med orkester och känna - ja det går faktiskt.

Kartläggning av koloratur

Jag fick frågan att göra Haydns Stabat Mater för ett år sedan och tackade glatt ja, utan att kolla igenom det riktigt ordentligt. Jag insåg då under instuderingsprocessen att det i slutet kommer en mördar-koloratur. Men Fredrik hade sagt att det skulle jag klara fint så det var bara att öva. Jag började att lära in det långsamt och ton för ton med ett "H" emellan varje. Jag tog upp tempot snabbare och snabbare och insåg ganska snabbt att jag inte kan köra den här tekniken hela vägen. Jag måste blanda upp med legato-koloratur. Sagt och gjort - så gjorde jag upp en plan för när jag skulle sjunga "h" koloratur och när jag skulle sjunga legato. I varje andning försökte jag tänka som att man nollställer en gammal skrivmaskin. Att man "glömmer" bort vad man precis har gjort för att hitta ny energi och vara på tårna så man lurar sig själv att inte bli trött.

Nedan ser ni ett exempel i noten där jag ritat hur jag sjunger det.

Blå färg: Ha-ha-ha teknik. Precis i början börjar jag med en liten glottisstöt.

Röd färg: Legato-teknik. Försöker hålla ihop det för att komma upp på höjden med stöd.

Grön färg: Staccato - för att få lite vila.

Orange färg: Snabb stöt andning.

The image shows a musical score for Soprano Solo and piano accompaniment. The score is annotated with handwritten notes and colors. The soprano part has lyrics: "A-ha-ha-ha ha-ha ha - A-ha-ha - a-ha-ha". The piano part has lyrics: "a-ha-ha ha-ha-ha". The annotations include: blue lines under the first two phrases of the soprano part; red lines under the second two phrases of the soprano part; green dots under the first two phrases of the soprano part; and orange lines under the piano accompaniment. A red arrow points to the word "leg" in the soprano part.

This image shows a continuation of the musical score. It features a soprano line with a red arrow pointing to a note and a green dot above it. The piano part has the word "men." written below it. The page number "65" is visible in the top right corner.

Sammanfattning

I min metod i detta arbete så nämner jag att jag ska använda mig av Norina som fallstudie. Min plan var att jag skulle testa ovannämnda tekniker och se hur det gav utslag i rösten. Jag skulle ha dokumenterat detta genom ljuddagbok och sedan analyserat dessa exempel. Jag började att spela in ljuddagböcker och försökte mig på Lisette Oropesas övningar - men det jag hela tiden kom fram till var att jag fortfarande inte visste HUR jag skulle få min röst att sjunga sådär snabbt och rafflande. Och samtidigt så kämpade jag med en djup teknisk svacka - där jag inte riktigt kunde känna igen min egen röst. Det jag nu har kommit fram till är att det behövs en grundteknik för att kunna sjunga koloratur. Rösten behöver vara fri och inte vara stödd från halsen. Och det är just det jag har haft problem med och fortfarande kämpar med. Jag har en tendens att "stödj" i halsen eller att tonen fastnar i halsen. Det gör det också väldigt svårt att sjunga koloratur.

För egen del så kan jag inte göra en övning och sedan blir utfallet att koloraturen låter snabbare och renare. Det handlar mer om att börja långsamt. Ton för ton. Sedan försöka gruppera tonerna på något sätt. Göra tonerna i olika rytmer.

Jag har gjort en liknande karta i huvudet som den jag gjorde i Haydns *stabat mater*. På vissa ställen måste jag lufta för att vara i tempo - och på vissa ställen måste jag göra legato för att behålla stöd och kunna bottna på toppen.

Nedan är den sista koloraturen i Norina, den som är svårast för mig.

Jag har nu grupperat om den och sedan övat i denna rytmen nedan genom hela.

Omgruppering:

The image shows a page of musical notation for a vocal piece. The score is in G minor (three flats) and 3/4 time. It features a vocal line with lyrics "brilla.re mi piace, mi pia.ce scherzar, ah!" and "mi pia - ce, mi". The piano part includes triplets and dynamic markings like "p" and "f". Handwritten orange and pink annotations highlight specific musical phrases and dynamics.

Slutsats

Detta arbete har gett mig många insikter kring hur jag ska kunna sjunga koloratur. Jag har lagt märke till genom arbetets gång att det finns tusentals olika åsikter, tips och övningar kring hur man ska ta sig an koloraturer. Mycket beror på vilken musik man befinner sig i och på sångarens anatomiska förutsättningar. Vilka stämband man har och hur ens instrument är byggt. Vissa har fallenhet för koloratur och vissa har inte det. Vissa kan öva upp en koloraturteknik - men bara till en viss grad. Denna sist "push" som gör koloraturen alldeles snabb och underbar - kanske inte går att få till i mitt egna personliga instrument helt av mig själv. Utan jag måste genom den metod jag har utvecklat i detta arbete - jobba mig igenom ton för ton. Med gediget arbete och mycket precision så blir koloraturen bättre och bättre.

Det som funkar bäst för mig är att dela upp koloraturen i olika delar och tillämpa olika tekniker. Det som jag trodde från början - att jag genom speciella övningar och ett par tydliga frågeställningar skulle uppnå resultat, fungerade alltså inte. Det var inte "Om du gör denna övning, får du detta resultat". Arbetet blev mycket mer flytande och mindre resultatinkat. Jag började jobba långsamt, ton för ton. Att omgruppera kadenserna och att lära mig dem en oktav lägre än noterat. Hitta ställen av "vila". Sedan göra upp denna "karta" jag formger

ovan och använda olika tekniker för olika delar. Och göra det många, många, många gånger. Genom denna teknik anser jag mig idag ha mer säkerhet och kunskap kring hur jag ska sjunga koloraturer. Och det känns som en stor vinst.

Referenser:

Skriftligt:

- Biography. U.Å. Lisette Oropesa. <https://lisetteoropesa.com/bio/> (hämtad 2026-04-06)
- Nationalencyklopedin, U.Å. belcanto. <https://www-ne-se.skh.idm.oclc.org/uppslagsverk/encyklopedi/lång/bel-canto> (hämtad 2026-04-06)
- Parr, Sean M. 2021. *Vocal Virtuosity: The Origins of the Coloratura Soprano in Nineteenth-Century Opera*. Oxford University Press. (hämtad 2026-02-03)

Video:

- Lisette Oropesa. 2019. Q&A Part 1 - Singing Technique. (Video).Youtube. [\(13\) Q&A Part 1 - Singing Technique - YouTube](#) (hämtad 2026-02-03)

Intervju:

- Intervju med Fredrik Zetterström: baryton, sånglärare och adjunkt i musikalisk gestaltning med inriktning operasång vid Stockholms Konsträrliga Högskola (06-02-2026)